

CODI ÈTIC D'INTEGRITAT I BONES PRÀCTIQUES DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

NORMATIVES I DOCUMENTS

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

**CODI ÈTIC D'INTEGRITAT
I BONES PRÀCTIQUES**
DE LA UNIVERSITAT
DE BARCELONA

El Comitè d'Ètica de la Universitat de Barcelona ha elaborat el Codi ètic d'integritat i bones pràctiques, aprovat pel Consell de Govern el 9 d'octubre de 2018, que té com a objectiu orientar i donar suport als drets i les obligacions de la comunitat universitària en l'exercici de la seva llibertat i responsabilitat.

Edició: Comitè d'Ètica de la Universitat de Barcelona

Producció: Edicions de la Universitat de Barcelona

Dipòsit legal: B-14.671-2019

Dipòsit digital: <http://hdl.handle.net/2445/129464>

Índex

Preàmbul	7
1. Llibertat acadèmica	9
2. Responsabilitat professional	9
3. Integritat científica i acadèmica.....	10
4. Honestetat.....	13
5. Igualtat de drets	14
6. Respecte	14
7. Privacitat i confidencialitat	16
8. Sostenibilitat i relacions solidàries	17
9. Conductes de risc	17
10. Interpretació	18

Preàmbul

La Universitat de Barcelona és una institució de dret públic integrada per una comunitat acadèmica que se sustenta en principis i valors ètics.

Per tal que la Universitat de Barcelona, institució centenària i de referència, no sols compleixi les obligacions previstes en la legislació, sinó que promogui els principis i valors ètics consubstancials a la seva activitat, el Comitè d'Ètica d'aquesta Universitat, anunciat pel rector en el Consell de Govern del 20 d'octubre de 2017 i constituït el 24 d'octubre de 2017, ha elaborat un projecte de codi ètic d'integritat i bones pràctiques que s'ha sotmès a la discussió de la comunitat i a l'aprovació del Consell de Govern perquè es converteixi en un compromís de tots els membres de la Universitat.

L'objectiu del Codi ètic és ser una guia d'actuació que orienti i doni suport als drets i les obligacions de la comunitat integrant de la Universitat de Barcelona en l'exercici de la seva llibertat i responsabilitat. Aquesta finalitat és indeslligable dels principis fonamentals de la Universitat de Barcelona —llibertat, democràcia, justícia, igualtat i solidaritat—, recollits en el seu Estatut, i és inseparable del respecte per les persones i la institució, la cura de la convivència, el foment de les condicions per a un treball digne i de qualitat, i el compromís, com a universitat pública, amb una cultura de col·laboració entre tots els seus membres. Així mateix, la Universitat de Barcelona té un compromís acadèmic i social amb els drets humans, les institucions, els drets i els ideals democràtics de la ciutadania, i en especial amb la defensa de la llengua, la cultura i el coneixement generat a Catalunya.

A fi de prevenir i resoldre qualsevol qüestió relacionada amb la integritat i les bones pràctiques en el si de la Universitat de Barcelona, cal que quedin ben establerts uns principis i unes regles de conducta ètica que vinculin tots els membres de la comunitat universitària i inspirin la seva activitat.

En aquest Codi ètic s'entén per bones pràctiques el conjunt de regles, recomanacions i compromisos que han de tenir en compte els membres de la Universitat de Barcelona per afavorir la qualitat en la docència, la recerca, l'aprenentatge, l'administració i els serveis, i per prevenir possibles problemes d'integritat en l'exercici personal d'aquestes activitats. D'altra banda, el terme integritat s'usa aquí en el seu sentit ètic i deontològic, i indica un compromís de responsabilitat amb les pròpies actuacions i el respecte pels drets de les persones que formen part de la Universitat de Barcelona.

El Codi ètic és aplicable a tota la comunitat de la Universitat de Barcelona, en els àmbits de la recerca, la docència, l'aprenentatge, les publicacions, la transferència de coneixement, la formació continuada, l'extensió cultural i científica, la comunicació, la gestió, l'administració i els serveis, entre d'altres. Estan subjectes a aquest Codi tots els membres de la comunitat de la Universitat de Barcelona: el personal docent i investigador, el personal investigador en formació, els estudiants i el personal d'administració i serveis.

Les regles que s'inclouen a continuació es fonamenten en els principis i els valors ètics de la Universitat de Barcelona com a universitat pública compromesa amb el treball de qualitat i amb la defensa dels drets i les obligacions dels seus membres. Tothom ha de sentir-se compromès amb aquestes regles, que interessen el conjunt de la comunitat i cadascú en la seva activitat.

El correcte seguiment d'aquest Codi ètic suposa actuar d'acord amb els principis i les regles següents.

1. Llibertat acadèmica

- 1.1 A la Universitat de Barcelona tothom té dret a expressar-se, participar i organitzar-se lliurement, sense més límits que els establerts per la legislació vigent i l'Estatut de la Universitat.
- 1.2 El personal acadèmic té dret a la lliure producció científica, tècnica, humanística i artística.
- 1.3 El personal acadèmic té dret a la llibertat de càtedra i a la lliure difusió del pensament en el decurs de la seva activitat, dins el respecte per l'objectivitat, el rigor científic i la metodologia pròpia de cada àrea acadèmica.
- 1.4 La Universitat de Barcelona valora i garanteix la lliure expressió, participació i organització dels estudiants en els espais acadèmics i els òrgans de representació i govern.
- 1.5 La Universitat de Barcelona defensa el pensament crític com a tret essencial de la llibertat personal, del progrés del coneixement i del compromís social de la Universitat a través de totes les seves activitats. Davant de qualsevol tema d'especial interès, el pensament crític exigeix una docència en què s'exposin els pros i els contres de cada posició.
- 1.6 La llibertat acadèmica té com a límits el respecte pels drets fonamentals de tots els membres de la comunitat universitària. En tots els àmbits de l'activitat universitària, aquesta llibertat s'ha d'exercir amb criteris objectius i raonables que excloguin l'arbitrarietat i la manca de rigor acadèmic.

2. Responsabilitat professional

- 2.1 L'exercici de la llibertat implica l'exercici de la responsabilitat, que inclou el compliment del conjunt de bones pràctiques que fan possible una adequada activitat professional individual, en harmonia amb el treball i els drets dels altres membres de la comunitat.

- 2.2 La qualitat en l'aprenentatge és corresponsabilitat del personal acadèmic i dels estudiants. Tots els professionals de la Universitat de Barcelona tenen la responsabilitat d'utilitzar els recursos i d'establir les mesures que facin possible una docència i un aprenentatge de qualitat i que permetin eliminar els obstacles que ho impedeixin.
- 2.3 El personal acadèmic, el personal d'administració i serveis i els càrrecs de direcció i gestió han de prendre les seves decisions a partir de les normatives corresponents a la seva activitat. Les decisions han de ser degudament motivades i han de garantir que els processos que en depenen es desenvolupen amb diligència, de manera transparent i respectant els drets de les persones implicades.
- 2.4 Els membres dels òrgans de govern i els càrrecs de gestió han d'actuar fent un ús adequat de les seves atribucions i amb criteris legals, objectius i degudament justificats que evitin qualsevol decisió unilateral o arbitrària. La seva actuació ha de respectar i afavorir l'aplicació dels principis d'eficàcia, imparcialitat, equitat i transparència, i alhora ha de respectar el diàleg i la comunicació, així com la participació i la responsabilitat del personal a càrrec seu.

El rector o la rectora, com a alt càrrec de la Universitat de Barcelona, ha d'actuar amb respecte per la legislació, garantint els drets fonamentals, les llibertats públiques i els drets estatutaris, amb transparència de les seves activitats i decisions, amb independència i imparcialitat i sense ser condicionat per conflictes d'interès, amb igualtat de tracte de totes les persones, evitant qualsevol discriminació o arbitrietat en les seves decisions, ajustant la gestió i l'aplicació dels recursos públics a la legalitat pressupostària i a les finalitats per a les quals s'han concebut, amb rendició de comptes i responsabilitat per les actuacions pròpies i dels òrgans que dirigeix, i d'acord amb tot el que disposen la Llei de transparència (19/2014, articles 54 i 55) de la Generalitat de Catalunya i la legislació vigent relativa a aquestes qüestions.

3. Integritat científica i acadèmica

- 3.1 El personal acadèmic ha de mantenir la integritat en l'exercici de la seva feina. L'assoliment d'aquest requisit incrementa el servei al coneixement que s'espera de la Universitat, protegeix la imatge i la vàlua de les seves titulacions, i reforça el dret de tothom al reconeixement del seu treball.

- 3.2 El mèrit individual en l'activitat científica i acadèmica, resultat de la capacitat intel·lectual, l'esforç personal i l'honradesa professional, és un valor clau a la Universitat, la qual, amb tots els seus membres, ha de reconèixer i fomentar aquest valor, especialment en els processos acadèmics d'avaluació i selecció.
- 3.3 S'ha de respectar l'autoria intel·lectual del treball acadèmic, evitant atribuir-se idees, descobriments i obres que altres han produït originàriament.
- 3.4 El plagiat és la forma més greu d'apropiació de l'autoria intel·lectual. El plagiat és considerat a la Universitat una mala pràctica, independentment de les responsabilitats legals que comporti. És igualment una mala pràctica permetre que una altra persona es beneficiï d'un treball sense ser-ne coautora o deixi signar com a coautor d'un treball qui no ho hagi estat.
- 3.5 La Universitat de Barcelona es compromet a denunciar i sancionar el plagiat a la Universitat impulsant actuacions que ajudin a detectar-lo i evitar-lo. El personal acadèmic ha d'informar des del primer moment el professorat novell, el personal en formació i l'alumnat, de la il·licitud del plagiat i de la falta d'integritat acadèmica que suposa aquesta conducta, i ha d'advertir-los que perjudica les persones que sí que s'esforcen en el seu treball.
- 3.6 En la publicació dels resultats de la recerca cal aplicar els estàndards d'autoria internacionalment reconeguts. A part de rebutjar el plagiat, s'ha d'evitar la publicació duplicada, la falsificació o fabricació artificial de dades i la supressió d'informació rellevant, i s'han de fer constar totes les persones que han intervingut en la recerca, independentment del col·lectiu del qual formin part: personal acadèmic, personal de serveis, personal investigador en formació o estudiants. En les publicacions, individuals o col·lectives, cal fer constar la pertinença a la Universitat de Barcelona si aquestes s'han fet a la Universitat, amb fons de la Universitat i com a conseqüència de tasques de recerca dutes a terme en aquesta institució.
- 3.7 En els escrits i les presentacions s'ha de reconèixer l'autoria intel·lectual i la contribució del treball científic de cadascú, amb citacions que permetin identificar què és obra pròpia i què és obra d'altri. És

responsabilitat del personal acadèmic que l'estudiant conegui i apliqui aquesta pauta i citi adequadament en els seus treballs, escrits o orals, el que pertany a altres autors.

- 3.8 La veracitat és un aspecte bàsic de l'activitat científica i de la vida acadèmica. El currículum personal, els exàmens, els treballs escrits, els informes, les avaluacions, les certificacions, les instàncies i qualsevol altre document acadèmic o administratiu que contingui una manipulació deliberada, una falsificació, una fabricació artificial o una extracció fraudulenta de dades, es considera un incompliment greu dels deures acadèmics. La manca de veracitat atempta contra la missió i el servei de la Universitat en el seu fonamental respecte per la veritat. També perjudica l'equitat i la igualtat d'oportunitats, i el reconeixement de la capacitat i el mèrit personals. Per això la falta de veracitat és rebutjable i ha de ser detectada i sancionada per les autoritats acadèmiques.
- 3.9 La còpia en exàmens i treballs és un fet rebutjable i està sancionada segons la normativa acadèmica de la Universitat de Barcelona.
- 3.10 El personal acadèmic ha d'atendre els estudiants, promoure el seu talent, reconèixer el seu esforç, facilitar la participació i el debat, i garantir l'avaluació de la seva feina amb criteris objectius i de manera imparcial, justa i diligent.
- 3.11 La Universitat ha de vetllar perquè l'estudiant en pràctiques rebi de les entitats signants dels convenis la formació pràctica adequada als seus estudis, el reconeixement i l'informe corresponent de les tasques dutes a terme. La Universitat ha d'establir les pràctiques amb entitats que respectin aquest Codi ètic.
- 3.12 El personal docent i investigador en formació té tots els drets i deures que la normativa legal i la Universitat de Barcelona li atribueixen. La Universitat ha de garantir a aquest personal una formació de qualitat en un entorn de recerca que reconegui els seus mèrits i ha de garantir que treballi sota la responsabilitat d'una direcció o tutoria acadèmica.
- 3.13 Les pràctiques i els protocols de recerca han de tenir en compte els principis bioètics de respecte per la vida, la dignitat i els drets de les persones, així com el respecte per la vida i les condicions dels animals

d'experimentació. La Universitat de Barcelona disposa de la Comissió de Bioètica i de diversos comitès d'ètica, encarregats d'implementar i regular els aspectes que els són propis d'acord amb aquest Codi ètic i de fer el desenvolupament reglamentari corresponent.

- 3.14 En tots els aspectes d'integritat de la recerca que no reguli aquest Codi, la normativa aplicable és el Codi europeu de conducta per la integritat en la recerca, adoptat per la Federació Europea d'Acadèmies de Ciències i Humanitats (ALLEA).

4. Honestetat

- 4.1 La vida universitària es fonamenta en la qualitat acadèmica, la qual és indeslligable de l'honestetat intel·lectual i professional de tots els seus participants. Per això s'ha d'actuar honestament en tots els àmbits de treball de la Universitat de Barcelona, i les autoritats acadèmiques ho han d'estimular i reconèixer.
- 4.2 Treballar en qualsevol àmbit o col·lectiu de la Universitat de Barcelona no sols és un dret i comporta uns deures, sinó que és també una oportunitat. Cal, per tant, estimular i reconèixer la motivació en el treball, la participació en les activitats d'equip i el compromís amb la institució.
- 4.3 La reputació de la Universitat de Barcelona s'ha aconseguit gràcies al treball i la implicació del personal acadèmic, el personal docent i investigador en formació, els estudiants i el personal d'administració i serveis que n'han format i en formen part. Conseqüentment, els membres de la Universitat han de diferenciar quan actuen a títol personal i quan ho fan en nom de la institució, preservant-ne en qualsevol cas la reputació.
- 4.4 Els recursos de la Universitat de Barcelona no es poder fer servir per a interessos o beneficis econòmics personals o d'un grup contraris a l'ús previst o incompatibles amb la missió i les funcions de la Universitat.
- 4.5 En els casos de conflicte d'interessos en què una decisió que afecta la Universitat de Barcelona pot estar influïda pels interessos personals d'algú, cal abstenir-se de participar en el procés de decisió a fi d'evitar situacions d'irregularitat o sospita.

5. Igualtat de drets

- 5.1 Tots els membres de la Universitat de Barcelona tenen dret a no ser discriminats per motiu de lloc de naixement, origen racial o ètnic, ideologia, llengua, religió, sexe, identitat de gènere, edat, discapacitat, estatus socioeconòmic o per qualsevol altra circumstància personal o social, amb l'única condició de respectar les normes estatutàries i democràtiques.
- 5.2 La conducta ajustada a les normes democràtiques i estatutàries ha de suposar el respecte per la diferència i l'acceptació de la discrepància en les relacions interpersonals a la Universitat.
- 5.3 Les autoritats acadèmiques han de defensar i garantir el dret a la igualtat i el respecte per la diversitat, i han de prendre les mesures necessàries per evitar la discriminació, la intolerància o les traves al lliure debat en el si de la Universitat.
- 5.4 Ningú no té dret a desqualificar una altra persona ni a impedir que s'expressi lliurement i de manera respectuosa amb els drets de tothom.
- 5.5 La Universitat de Barcelona ha de garantir la igualtat d'oportunitats dels seus membres i ha de vetllar per l'equitat en el tractament de les persones i la distribució dels recursos.
- 5.6 En els àmbits acadèmic, administratiu i de serveis, el govern de la Universitat ha d'establir les mesures perquè no es produeixi cap discriminació i siguin igualment respectats els mèrits i la competència de cadascun dels seus membres.
- 5.7 Com a institució inclusiva per a tothom, la Universitat de Barcelona ha de procurar el suport i el tractament adequats que cadascú necessiti.

6. Respecte

- 6.1 Per al compliment de la missió de la Universitat de Barcelona i la seva persistència com a comunitat universitària és indispensable que tots els seus membres tinguin una conducta de respecte mutu en les fun-

cions que els són pròpies. Estudiants, personal acadèmic i personal d'administració i serveis tenen dret al respecte de la seva persona, els seus drets i el seu treball.

- 6.2 Essent la conducta pacífica i el diàleg la forma pròpia de relació a la Universitat de Barcelona, no són acceptables a les instal·lacions d'aquesta institució els actes de força i violència que alterin o impedeixin el desenvolupament normal de les activitats, els drets de les persones i el lliure debat entre elles. Les autoritats acadèmiques i administratives han d'assegurar aquesta convivència respectuosa a la Universitat.
- 6.3 Les conductes orals o escrites de difamació constitueixen un atemptat contra la imatge i l'honor de les persones i, per tant, no són tolerables a la Universitat.
- 6.4 Són inacceptables les conductes d'intimidació o de coacció a les persones, atès que en vulnereu la llibertat, els drets i la dignitat, impedeixen la realització de la seva feina i alteren la convivència a la Universitat.
- 6.5 L'assetjament sexual, laboral o d'altres tipus, entès com una pressió insistent perquè una persona cedeixi a les pretensions d'una altra, està prohibit per la Universitat de Barcelona i per la legislació vigent. Les autoritats acadèmiques i els alts càrrecs de la Universitat han d'actuar amb celeritat per prevenir, corregir, evitar i denunciar aquestes conductes d'acord amb les disposicions i els protocols aprovats.
- 6.6 No és acceptable impedir o interferir en la realització o la iniciativa d'activitats universitàries (científiques, culturals, artístiques, esportives, socials o cíviques) basant-se en raons acadèmiques o suposadament superiors, si aquestes activitats concorden amb la missió de la Universitat de Barcelona, s'ajusten al seu Estatut i no perjudiquen els seus programes acadèmics ni els membres de la comunitat universitària.
- 6.7 No és admissible la manca de respecte envers els representants i les autoritats acadèmiques i administratives de la Universitat. El menyspreu als càrrecs atempta contra la seva persona i alhora perjudica la imatge i el funcionament de la Universitat, que depèn de les responsabilitats i les decisions dels seus òrgans de govern i de representació.

- 6.8 En les eleccions a òrgans col·legiats o unipersonals, els candidats i els equips o grups que els donin suport han d'actuar amb respecte a les altres candidatures i a la mateixa institució universitària.
- 6.9 En les eleccions a òrgans de govern col·legiats i unipersonals, la Universitat de Barcelona ha de garantir de manera eficient i imparcial el caràcter universal, lliure i secret del vot, la igualtat de mitjans i condicions d'actuació de les candidatures i l'aplicació de la normativa electoral. Aquesta normativa electoral ha d'incorporar una guia de bones pràctiques que garanteixi que el resultat reflecteix fidelment la lliure voluntat de l'electorat dels estaments implicats en cada elecció sense interferències indegudes.

7. Privacitat i confidencialitat

- 7.1 S'han de respectar escrupolosament la privacitat, les dades personals i, si cal, la confidencialitat de la informació donada per membres de la Universitat de Barcelona o per cooperadors externs. La Universitat ha de fomentar i garantir aquest dret amb les normes i els mitjans adients, i ha d'evitar difondre informació personal a tercers sense el consentiment de la part interessada.
- 7.2 S'ha de tenir cura d'evitar la identificació i l'exposició de dades de persones o entitats alienes a la Universitat de Barcelona que no siguin de difusió generalitzada.
- 7.3 El personal de la Universitat de Barcelona pot facilitar informació acadèmica personal, com ara la relativa a avaluacions, exàmens, exercicis o assaigs, només en els casos previstos en la legislació vigent.
- 7.4 L'alumnat en pràctiques internes o externes a la Universitat ha de mantenir la confidencialitat de les dades d'ús reservat de la institució en què hagi treballat. L'incompliment d'aquesta norma perjudica directament les parts implicades i posa en risc la seva col·laboració i també la de futurs estudiants.
- 7.5 S'ha de mantenir en l'àmbit de la confidencialitat la informació presentada per membres interns o externs a la Universitat de Barcelona en relació amb els concursos a què s'hagin presentat, així com les

deliberacions fetes en les comissions corresponents, de conformitat amb la legislació vigent en matèria de transparència.

8. Sostenibilitat i relacions solidàries

- 8.1 Tots els membres de la Universitat de Barcelona han d'adoptar, en l'exercici de les seves activitats, les actituds i les mesures que respectin i preservin el medi ambient i mostrin un ús racional i equilibrat dels recursos disponibles en el seu treball.
- 8.2 D'acord amb la seva responsabilitat social, la Universitat ha d'afavorir valors i actuacions acadèmiques, socials, econòmiques i ambientals que siguin compatibles amb un desenvolupament sostenible.
- 8.3 La Universitat de Barcelona i el seu govern han de donar suport als múltiples serveis que la Universitat presta a la societat com a universitat pública, han de donar suport al desenvolupament d'aquestes activitats i ha d'estimular i facilitar les iniciatives que tinguin aquesta finalitat.
- 8.4 Com a institució d'educació superior, la Universitat de Barcelona i el seu govern s'han de fer ressò del valor i el compromís de solidaritat amb els grups de població nacionals o estrangers socialment més desafavorits i han de donar suport a les accions encaminades a la cooperació i l'ajut solidaris.

9. Conductes de risc

- 9.1 Cal fer un ús apropiat de les biblioteques, els arxius, el sistema informàtic, els instruments científicotècnics, els laboratoris i tallers i, en general, de les dependències i estructures que la Universitat de Barcelona posa a disposició de la seva comunitat. S'han de respectar les normes bàsiques d'ús d'aquests mitjans i les relatives a la presència als llocs on estan ubicats.
- 9.2 No és permès el mal ús dels materials que el personal acadèmic i de serveis posa a disposició dels estudiants per afavorir el seu aprenentatge. Se n'ha d'evitar la utilització descuidada, fraudulenta o que infringeixi la propietat intel·lectual.

- 9.3 No és admissible la compravenda de treballs acadèmics com ara exàmens, exercicis, assaigs, treballs finals de grau o de màster o tesis doctorals.
- 9.4 No es pot fer un ús il·legal, fraudulent o inadequat de les instal·lacions universitàries (docents, de recerca, administratives, culturals, esportives, de restauració, de lleure ni de qualsevol altra mena), cal respectar-ne les normes de funcionament i els horaris fixats i, si cal, s'han de sol·licitar els permisos necessaris per utilitzar-les. En cap cas es poden fer servir les instal·lacions de la Universitat de Barcelona per a activitats no autoritzades o contràries als drets i la convivència de les persones.
- 9.5 S'ha de vetllar per mantenir en condicions adequades les infraestructures i instal·lacions dels campus i centres de la Universitat de Barcelona, i s'han d'adoptar conductes de seguretat que permetin prevenir o corregir a temps les situacions d'amenaça. Els membres de la comunitat estan obligats a comunicar el risc d'aquestes situacions als serveis de seguretat i a participar en els plans d'emergència i evacuació dels centres.
- 9.6 Són inacceptables i estan penalment qualificades tota mena d'apropiacions indegudes, furtos o robatoris a les instal·lacions universitàries.
- 9.7 La llibertat de càtedra i acadèmica no autoritza l'existència d'organitzacions sectàries ni la formació de grups que, excusant-se en l'estudi o la recerca, procedeixin segons idees, mètodes o conductes contràries als drets fonamentals de les persones, a la missió científica i social de la Universitat i al seu bon nom.

10. Interpretació

La interpretació d'aquest Codi ètic correspon al Comitè d'Ètica de la Universitat de Barcelona.

Barcelona, octubre de 2018

[COL·LECCIÓ DE NORMATIVES I DOCUMENTS DE LA UB]

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Edicions